

Licht-donker contrast

De kinderen leren over de werking van een sterk licht-donker contrast; clair-obscur, tegenlicht

Kampvuur, met opgeplakte figuren, 6 jaar (boven)

Kampvuur, geschilderd, 6 jaar (onder)

onderwerp

kampvuur

techniek

schilderen/
knippen/plakken

formaat

± 25 × 32 cm

Toelichting

Na het ene lichtbundeltje of kaarsvlammetje van les 1, nu een grote vlammenzee; niet voor de warmte, maar als lichtbron. Doordat nu de lichtbron zelf zo groot is kunnen zaken als tegenlicht en belichting van opzij ook met jonge kinderen onderzocht worden. Eigenlijk gaat alles vanzelf wanneer de tekening stap voor stap gemaakt wordt. De ontdekking dat iets tegen het licht altijd donker afsteekt komt in de beide onderwerpen van deze opdracht naar voren. Het grote vuur belicht echter ook de figuren aan de zijkanten. De naar het vuur gekeerde kanten vangen dus licht, de afgewende kanten zijn bijna net zo donker als de nachtelijke lucht. Een gedeelte van de tekening is dus heel licht, de rest heel donker. Deze speciale contrastwerking kennen we uit de schilderkunst als het clair-obscur (zie *Handboek* blz. 31). De opdracht wordt iets eenvoudiger als we de figuren rond het vuur niet schilderen maar knippen en vervolgens op het schilderij plakken. Alles schilderen kan ook; zie illustraties.

Begeleiding

Op een zwart papier beginnen de kinderen met het schilderen van een groot vuur. In les 1 van *Licht 1* hebben ze al eens een grote zon en losse vlammen gemaakt, zodat al genuanceerd gemengd kan worden met de kleuren rood, geel en wit. De hoog oploaiende vlammenzee van het kampvuur verloopt van bijna wit naar rood, met allerlei schakeringen daartussen. Vervolgens worden op een vel donker papier – bijv. donkerbruin of donkerblauw – mensen getekend. Dit zijn de toeschouwers die straks rond het vuur komen te staan. Na de vorige les zijn de kinderen zeker in staat om silhouetvormen te maken; we vragen om een aantal verschillende figuren, groot, klein, met hoed e.d. Er zal zich waarschijnlijk toch nog een probleem voordoen. Kinderen vallen snel terug op een bepaalde manier van mensuitbeelding en wel de frontale weergave. In dit geval hebben we niet alleen 'en face', maar ook 'en profil' figuren nodig. Deze laatste worden door het vuur aan één kant belicht en dat geven de kinderen aan op de figuren (met verf of met waskrijt). De uitgeknipte figuren worden nu zorgvuldig opzij van en voor het vuur geplaatst. De opdracht verloopt het beste in twee fasen, een les schilderen en een volgende keer, wanneer alles droog is, de figuren maken. Een andere aanpak is ook mogelijk: nu wordt alles geschilderd, vuur, figuren en hun oplichtende 'randen'.

Doorgaans ontstaat hierbij minder precisie, maar een voordeel kan zijn dat er spontaner en directer een bepaalde sfeer in het geheel ontstaat. Het is echter wel moeilijker. Kun je het verschil tussen de zwarte kleur van het papier en de donkere figuren (met zwart geschilderd) nog zien? Deze niet eenvoudige opdracht kan, mits er intensief aan gewerkt wordt, leiden tot een indrukwekkend opvlammend prikbord.

onderwerp

spinneweb

techniek

oostindische inkt,

pen

formaat

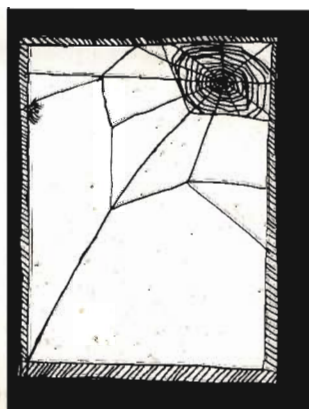
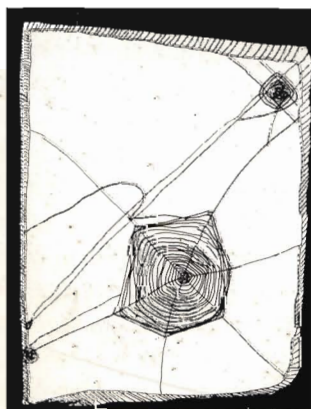
± 25 × 32 cm

Andere opdracht

Een spinneweb bestaat uit ragfijne, dunne en lichte lijntjes. Als je zoiets met een pen of potlood tekent worden die lijntjes echter vanzelf donker. Het doel van deze les is dat de kinderen nadenken over wanneer iets licht of donker is. Wanneer het binnen vrij donker is en buiten licht, dan zal zo'n prachtig gesponnen web in een raam donker afsteken tegen de lichte lucht. Met een fijnschrijver of met kroontjespen en oostindische inkt tekenen de kinderen een spinneweb voor het raam, nadat eerst klassikaal is nagegaan hoe zo'n web in elkaar zit. We zijn nu zelf de spin en we beginnen dus lange draden te spannen, in de vorm

van een soort ster.

Daarna gaat de spin vanuit het midden steeds rond van draad naar draad in steeds groter wordende kringen.

Spinneweb, 5 jaar